Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
MACIEJA SZPUNARA
od 5. ožujka 2015.[1]

Predmet C-78/14 P

Europska komisija
protiv

ANKO AE

„Žalba – Arbitražna klauzula – Nadležnost Suda – Tumačenje ugovorne odredbe“

1. Ova žalba protiv presude Općeg suda Europske unije ANKO/Komisija[2] odnosi se na razlikovanje činjeničnih od pravnih pitanja u okviru žalbe u pogledu spora oko ugovora, a koji se odnosi na arbitražnu klauzulu. Budući da je Sud dosada bio pozvan odlučiti samo o ograničenom broju žalbi ove vrste, ovaj će mu predmet omogućiti pojašnjenje u pogledu toga da tumačenje neke ugovorne odredbe samo po sebi predstavlja činjenično pitanje, koje ne može biti predmet žalbe.

Okolnosti spora

2. ANKO AE (u daljnjem tekstu: ANKO) društvo je osnovano na temelju grčkog prava čija je djelatnost prodaja i proizvodnja metalurških proizvoda kao i elektroničkih i telekomunikacijskih uređaja i strojeva. Od 2006. sudjelovalo je u provedbi više projekata koje je subvencionirala Europska unija.

3. Sukladno Uredbi (EZ) br. 1906/2006[3] i u okviru utvrđenom Odlukom br. 1982/2006/EZ[4], Komisija Europskih zajednica je, za račun Zajednice, sklopila 19. prosinca 2007. i 21. siječnja 2008. s društvima Siemens SA i FIMI Srl, u njihovu svojstvu koordinatora dvaju različitih konzorcija kojima je pripadao žalitelj, ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava br. 215754 i br. 215952. Predmet tih ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava bio je financiranje projekta naslovljenog „Otvorena arhitektura za pristupne usluge, integraciju i normizaciju“ (u daljnjem tekstu: projekt Oasis) i financiranje projekta naslovljenog „Složeni višeparametarski sustav za učinkovitu i trajnu procjenu i praćenje motoričke sposobnosti u slučaju Parkinsonove bolesti i drugih neurodegenerativnih bolesti“ (u daljnjem tekstu: projekt Perform).

1 — Izvorni jezik: francuski

2 — T-117/12, EU:T:2013:643 (u daljnjem tekstu: pobijana presuda).

3 — Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o utvrđivanju pravila za sudjelovanje poduzeća, istraživačkih centara i sveučilišta u aktivnostima u okviru Sedmog okvirnog programa te za širenje rezultata istraživanja (2007.-2013.) (SL L 391, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 40., str. 52.).

4 — Odluka Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o Sedmom okvirnom programu Europske zajednice za istraživanja, tehnološki razvoj i demonstracijske aktivnosti (2007.-2013.) (SL L 412, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 23., str. 273.).

4. Opći uvjeti koji su zajednički ovim dvama ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava nalaze se u Prilogu II. tim ugovorima (u daljnjem tekstu: opći uvjeti). Na temelju točke II.5 stavka 3. podtočke (d) općih uvjeta, nakon primitka izvještaja iz točke II.4 Komisija može u svako doba obustaviti plaćanja svih ili dijela iznosa namijenjenih dotičnom korisniku:

— ako izvršeni radovi ne odgovaraju odredbama ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava;

— ako korisnik mora državi, čiji je državljanin, vratiti iznos koji je neosnovano primio po osnovi državne potpore;

— u slučaju povrede odredbi ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, ili ako postoji sumnja ili pretpostavka da su te odredbe povrijeđene, osobito nakon inspekcija ili revizija predviđenih u točkama II.22 i II.23 općih uvjeta;

— u slučaju sumnje u nepravilnost koju je počinio jedan ili više korisnika u izvršavanju predmetnog ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava;

— u slučaju sumnje u nepravilnost ili utvrđenja nepravilnosti koju je počinio jedan ili više korisnika u izvršenju drugog ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava koji je financiran iz općeg proračuna Unije ili proračuna kojima Unija upravlja. U takvom slučaju plaćanja se trebaju obustaviti ako je nepravilnost ozbiljna i sustavna i ako može utjecati na izvršenje predmetnog Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.

5. Ocjenjujući u bitnome da su postojali valjani razlozi za sumnju u moguću povredu Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava i osobito točke II.5 stavka 3. podtočke (d) općih uvjeta zbog postojanja nepravilnosti koje je počinio ANKO, Komisija je u preventivnu svrhu dvama dopisima od 9. kolovoza 2011. obustavila plaćanja tom društvu iznosa predviđenih tim ugovorima.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

6. Tužbom podnesenom na temelju članka 272. UFEU-a i arbitražnih klauzula sadržanih u predmetnim ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava ANKO je zahtijevao 1) da se utvrdi da obustava plaćanja koju je Komisija odredila po osnovi projekata Perform i Oasis predstavlja povredu njezinih ugovornih obveza; 2) da se naloži Komisiji da mu isplati iznos od 637.117,17 eura s naslova projekta Perform, uvećan za kamate predviđene u točki II.5 stavku 5. općih uvjeta računajući od dostave te tužbe; 3) da se naloži Komisiji da utvrdi da ANKO toj instituciji nije dužan vratiti iznos od 56.390 eura koji mu je isplaćen s naslova projekta Oasis, i 4) da se naloži Komisiji snošenje troškova.

7. U točki 79. pobijane presude Opći sud je prihvatio tužbeni razlog koji je ANKO sastavio u prilog prvoj točki tužbenog zahtjeva, sukladno kojem je Komisija obustavila plaćanja za projekte Oasis i Perform bez pravne osnove i povrijedivši ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava koji se odnose na te projekte. Također je u točki 93. pobijane presude Opći sud prihvatio drugu točku tužbenog zahtjeva „kojom se traži da se Komisiji naloži plaćanje iznosa obustavljenih po osnovi projekta Perform, a da to plaćanje ne prejudicira prihvatljivost troškova koje je prijavio [ANKO]“. Nasuprot tome, u točki 98. pobijane presude Opći sud je odbio treću točku tužbenog zahtjeva.

Postupak pred Sudom i zahtjevi stranaka

8. Zahtjevom podnesenim tajništvu Suda 13. veljače 2014. Komisija je podnijela ovu žalbu. Komisija tvrdi da bi Sud trebao ukinuti pobijanu presudu i naložiti tuženiku snošenje troškova ove žalbe.

9. Zahtjevom podnesenim tajništvu Suda 17. veljače 2014. Komisija je zahtijevala od Suda da suspendira primjenu pobijane presude do objave presude o žalbi. Dopisom podnesenim tajništvu Suda 18. veljače 2014. Komisija je također zahtijevala da se, čak i prije nego što druga strana podnese svoje očitovanje, taj zahtjev privremeno prihvati do objave rješenja kojim se završava postupak privremene pravne zaštite.

10. Rješenjima od 21. veljače i 8. travnja 2014. potpredsjednik Suda je odlučio suspendirati primjenu pobijane presude do objave rješenja kojim se završava postupak privremene pravne zaštite čak i prije nego što je druga strana u postupku podnijela svoje očitovanje i suspendirati primjenu pobijane presude do objave presude kojom se završava postupak o žalbi u ovom predmetu.

11. Izlaganja stranaka saslušana su na raspravi održanoj 11. prosinca 2014.

Pravna ocjena

12. Komisija iznosi samo jedan žalbeni razlog, koji se sastoji od pet dijelova utemeljenih na „pogrešnom tumačenju općih uvjeta“ Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, to jest 1) pogrešne ocjene teške i sustavne naravi nepravilnosti kao razloga za obustavu, 2) pogrešne ocjene mogućnosti ili opasnosti od ponavljanja nepravilnosti, 3) izvođenja pogrešnih zaključaka iz *ad hoc* korekcija, 4) pogrešnog tumačenja mogućnosti korištenja prosječnim troškovima i pogrešne primjene te mogućnosti na fiktivne troškove – iskrivljavanje dokaza i naposljetku 5) miješanja uvjeta na temelju kojih se plaćanja mogu obustaviti (sumnja) s uvjetima koji uređuju prihvatljivost (sigurnost).

Razlika između pravnih i činjeničnih pitanja u sporu podnesenom na temelju članka 272. UFEU-a

13. Potrebno je najprije podsjetiti da je žalba, sukladno članku 256. UFEU-a i prvom podstavku članka 58. Statuta Suda Europske unije, ograničena na pitanja prava te se može podnijeti zbog nenadležnosti Općeg suda, zbog povrede postupka pred Općim sudom kojom se povređuju interesi podnositelja žalbe ili zbog povrede prava Unije od strane Općeg suda. Stoga je Opći sud jedini nadležan utvrditi činjenice, osim u slučaju kada sadržajna netočnost njegovih utvrđenja proizlazi iz dijelova spisa koji su mu podneseni, te ocijeniti podnesene dokaze [5]. Dakle, utvrđivanje tih činjenica i ocjenjivanje tih dokaza ne predstavlja, osim u slučaju njihova iskrivljavanja, pravno pitanje koje je kao takvo podložno nadzoru Suda [6].

14. Crtu razgraničenja između činjeničnih i pravnih pitanja nije uvijek lako utvrditi. U predmetnom slučaju ključno pitanje koje se postavlja jest predstavlja li tumačenje neke odredbe općih uvjeta ugovora o dodjeli bespovratne pomoći, u načelu, pravno ili činjenično pitanje.

15. Sudska praksa Suda nam pruža malo elemenata s tim u vezi.

16. U presudi Komisija/Alexiadou Sud je ukinuo presudu Općeg suda i vratio predmet ovom potonjem s obrazloženjem da je morao uzeti u obzir ugovornu klauzulu koju je propustio primijeniti [7].

5 — Vidjeti na primjeru te ustaljene sudske prakse presudu Commune de Millau i SEMEA/Komisija (C-531/12 P, EU:C:2014:2008, t. 56. i navedena sudska praksa).

6 — *Ibidem.*

7 — C-436/07 P, EU:C:2008:623 (t. 19.).

17. U presudi Evropaïki Dynamiki/Komisija [8] Sud je također ukinuo presudu Općeg suda i vratio predmet potonjem. U tom slučaju je Sud procijenio da je Opći sud propustio odlučiti o jednoj točki žaliteljeva zahtjeva [9], da nije dovoljno preispitao jesu li određeni troškovi bili prihvatljivog karaktera u smislu određenih članaka dotičnih općih uvjeta [10], da nije dosljedno primijenio i obrazložio odredbu općih uvjeta [11] i, naposljetku, da Opći sud nije na odgovarajući način i u dovoljnoj mjeri odgovorio na argumente koje je iznio žalitelj [12].

18. Međutim, u ovim dvjema presudama nije bila riječ isključivo o tumačenju ugovornih odredbi [13].

19. U predmetu Commune de Millau i SEMEA/Komisija [14], Opći sud je u prvom stupnju smatrao da se iz svrhe ugovora može izvesti postojanje ugovaranja u korist trećeg. Posljedično, Opći sud se proglasio nadležnim za odlučivanje o zahtjevu Komisije protiv Commune de Millau. Prema stajalištu Suda, radilo se o ocjeni činjenica koje je iznio Opći sud [15], a ne o pravnom pitanju koje podliježe nadzoru Suda. U tom slučaju, ugovaranjem u korist trećeg između SEMEA-e [16] i Commune de Millau, potonja je pristala na primjenu arbitražne klauzule predviđene općim uvjetima ugovora koji su sklopile SEMEA i Komisija.

20. Iz ove sudske prakse proizlazi da Sud nije još nikada prihvatio žalbu utemeljenu na pogrešnom tumačenju neke ugovorne klauzule. Razlozi zbog kojih je Sud ukidao presude Općeg suda uvijek su bile drugačije vrste. Po mojem mišljenju, Sud pristupa oprezno kada je riječ o tumačenju odredbi nekog ugovora u okviru žalbe u području ugovornih sporova.

21. Iako je tako, navedena sudska praksa ne rješava izričito pitanje predstavlja li tumačenje neke ugovorne odredbe činjenično ili pravno pitanje.

22. S obzirom na prethodna razmatranja, kada je riječ samo o tumačenju neke ugovorne odredbe, je li to tumačenje zapravo ocjena činjeničnog stanja?

23. Ja mislim da jest.

24. Ugovorna odredba ne predstavlja izvor prava u smislu pravnih pravila. U tom kontekstu, ugovor ne potpada pod pojam „prava“ iz članka 256. UFEU-a i članka 58. Statuta Suda. Tumačenje neke ugovorne odredbe stoga se ne može smatrati tumačenjem prava.

25. Svakako, situacija bi se mogla drugačije analizirati kada bi žalba bila utemeljena na povredi prava koje se primjenjuje na neki ugovor, bilo prava Unije bilo nacionalnog prava [17]. Tada je riječ o tumačenju prava koje se primjenjuje na ugovor.

26. Međutim, Sud ne može tumačiti jednu ugovornu odredbu koja nema nikakvu poveznicu s nekom odredbom prava Unije a da ne zadire u nadležnost Općeg suda u pogledu utvrđivanja činjenica.

8 — C-200/10 P, EU:C:2011:281.

9 — *Ibidem* (t. 33.).

10 — *Ibidem* (t. 41.).

11 — *Ibidem* (t. 54.).

12 — *Ibidem.*

13 — Presude Komisija/Alexiadou (EU:C:2008:623) i Evropaïki Dynamiki/Komisija (EU:C:2011:281).

14 — EU:C:2014:2008.

15 — Presuda Commune de Millau i SEMEA/Komisija (EU:C:2014:2008, t. 57.). Ova ocjena je dovela Opći sud do zaključka da je postojala obveza plaćanja na teret Commune de Millau.

16 — Société d'économie mixte d'équipement de l'Aveyron.

17 — Čini se da Sud ne vidi prepreke tomu da se nadzor povodom žalbe provede u pogledu odredbi materijalnog prava koje su same po sebi dio nacionalnog prava mjerodavnog za ugovor. Vidjeti osobito presudu Komisija/CCRE (C-87/01 P, EU:C:2003:400, t. 56. do 64.). Nezavisna odvjetnica J. Kokott je u svojem mišljenju u predmetu Commune de Millau i SEMEA/Komisija (C-531/12 P, EU:C:2014:1946, t. 76. i 77.), pozivajući se na tekst članka 58. Statuta Suda, kritična u pogledu takve sudske prakse.

27. Kratka analiza situacije glede postupovnog prava na snazi u nekoliko država članica potvrđuje ovu tvrdnju.

28. U poljskom pravu, iz sudske prakse kao i iz prevladavajućeg stajališta doktrine proizlazi da je određivanje namjera ugovornih stranaka ocjena činjenica koja je isključena iz nadzora u okviru kasacijskog postupka. Nasuprot tome, moguća povreda pravila tumačenja ugovora sadržana u članku 65. Građanskog zakonika može biti kasacijski razlog [18].

29. U španjolskom pravu, pitanje pravilnog tumačenja nekog ugovora ne može biti podvrgnuto kasacijskom postupku. Ta problematika nadilazi nadležnost kasacijskog suda i ne podrazumijeva nadzor zakonitosti nego zadiranje u funkcije suda koji odlučuje o meritumu [19].

30. Jednako tako, u talijanskom pravu, tumačenje nekog ugovora je, uglavnom, rezervirano za sud koji odlučuje o meritumu i nije predmet kasacijskog postupka jer se radi o ocjeni činjenica [20].

31. Isto tako, u njemačkom pravu, odredbe nekog ugovora ne smatraju se pravnim pravilima koja mogu biti predmet postupka povodom revizije („Revision“) [21]. Utvrđivanje namjere ugovornih stranaka proizlazi iz ocjene činjenica [22]. To isto vrijedi i za tumačenje ugovora o arbitraži [23]. Sud koji odlučuje povodom revizije vezan je tumačenjem suda koji odlučuje o meritumu. On može samo odrediti je li ovaj potonji pogrešno primijenio pravo povredom odredbi zakona kao što su pravila tumačenja ili je li izvršio tumačenje koje je protivno svim logičkim i iskustvenim pravilima [24].

32. U litavskom pravu, tumačenje nekog ugovora smatra se činjeničnim pitanjem. Kasacijski postupak odnosi se isključivo na moguće povrede pravila tumačenja ugovora [25].

33. U ovom predmetu, za oba ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava mjerodavne su, na temelju njihova članka 9., njihove vlastite odredbe, odredbe prava Unije koje se odnose na Sedmi okvirni program za istraživanja, tehnološki razvoj i demonstracijske aktivnosti, Financijska uredba Unije kao i, podredno, belgijsko pravo.

34. Međutim, Komisija se ne poziva na povredu odredbi prava Unije. Štoviše, odgovarajući na raspravi na moje pitanje vezano uz to, Komisija je naglasila da se ne poziva na povredu odredbi belgijskog prava.

35. Upravo s obzirom na ova razmatranja ispitat ću pet dijelova žalbenog razloga. Na toj osnovi ne vidim u čemu bi jedinstveni žalbeni razlog, koji se temelji isključivo na „pogrešnom tumačenju općih uvjeta“ ugovorâ o dodjeli bespovratnih sredstava, mogao uključivati i pitanja prava. U svrhu iscrpne ocjene ukratko ću sažeti Komisijine argumente u pogledu pet dijelova navedenog žalbenog razloga.

18 — Vidjeti Ereciński, T., „Komentarz do art. 398(3)“, u publikaciji Ereciński, T. (urednik), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Varšava 2012., t. 11.; Wójcik, M., „Komentarz do art. 398(3)“, u publikaciji Jakubecki, A. (urednik), *Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego*, Varšava 2012., t. 7., kao i presude Sąd Najwyższy (Vrhovni sud Poljske) od 20. ožujka 2002., br. V CKN 945/00, i od 15. listopada 2002., br. II CKN 1167/00.

19 — Vidjeti presude Tribunal Supremo (Vrhovni sud, Španjolska) od 7. lipnja 2011. (br. 364/2011 (FD 10)); od 12. studenoga 2012. (br. 650/2012 (FD 3)) i od 15. studenoga 2012. (br. 782/2012 (FD 3)).

20 — Vidjeti presude Corte di Cassazione (Kasacijski sud, Italija) Cass., 29. 7. 2003., br. 11679, Cass., 14. 7. 2004., br. 13075 i Cass., 4. 5. 2009., br. 10232.

21 — U građanskom postupovnom pravu, vidjeti Reichold, K., u H. Thomas/H. Putzo (urednik), *Zivilprozeßordnung*, 29. izdanje, München 2008., § 545., t. 3. U pravu upravnog postupka, vidjeti Kopp, O., Schenke, W.-R., *Verwaltungsgerichtsordnung*, 15. izdanje, München 2007., § 137., t. 3. i sljedeće.

22 — Vidjeti Heßler, H.-J., u publikaciji Zöller, R., *Zivilprozeßordnung*, 28. izdanje, München 2010., § 546, t. 9.

23 — Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka), presuda od 28. 2. 1957. – VII ZR 204/56 (BGHZ 24, 15).

24 — U građanskom postupovnom pravu, vidjeti Heßler, H.-J., *op. cit.*, § 546., t. 9. U pravu upravnog postupka, vidjeti Kopp, O., Schenke, W.-R., *op. cit.*, § 137., t. 19.

25 — Vidjeti presude Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud Litve) od 15. travnja 1998., br. 3K-21/98 od 2. studenoga 2010., br. 3K-7-409/2010 i od 25. ožujka 2011., br. 3K-3-132/2011.

Prvi, drugi, treći i peti dio žalbenog razloga

Argumentacija Komisije

– Prvi dio, koji se temelji na pogrešnoj ocjeni teške i sustavne naravi nepravilnosti

36. Komisija prigovara Općem sudu u biti da je počinio pogrešku u okviru svojeg tumačenja točke II.5 stavka 3. podtočke (d) općih uvjeta i njezine primjene u svrhu ocjene „teške i sustavne“ naravi predmetnih nepravilnosti kao razloga za obustavu plaćanja predviđenih ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava. Ona tvrdi u tom pogledu da obustava plaćanja nije bila utemeljena na zaključcima izvješća o financijskoj reviziji spornih projekata, nego na teškim i sustavnim nepravilnostima, koje su bile utvrđene prilikom prethodnih financijskih inspekcija izvršenih u 2006. i 2008., koji se tiču drugih projekata u kojima je druga stranka u žalbenom postupku sudjelovala i njezinu odbijanju da se uskladi s preporukama danima u posljednjoj od ovih inspekcija pod brojem 08-BA52-042. Navedene nepravilnosti odnose se uglavnom na uračunavanje povećanih troškova kao i izravnih troškova osoblja za usluge koje su obavile osobe koje ne raspolažu traženim znanstvenim kvalifikacijama i metodologiju izračuna rashoda, što je dovelo do uvećanja procjene prihvatljivih troškova i gubitka pouzdanosti sustava evidentiranja radnih sati.

– Drugi dio, koji se temelji na pogrešnoj ocjeni mogućnosti/opasnosti od ponavljanja nepravilnosti

37. Komisija tvrdi da je „metodologija“ koju koristi ANKO za izračun troškova osoblja izvor nepravilnosti, u smislu da istodobno povećava broj sati i naknadu članovima osoblja. Ta nepoštena praksa je već bila utvrđena u pet projekata i stoga „može“ također imati utjecaj na izvršenje dotičnih projekata. Odbijanje Općeg suda da prepozna takvu jednu „mogućnost“ (ili sumnju) također predstavlja pogrešno tumačenje točke II.5 stavka 3. podtočke (d) općih uvjeta.

– Treći dio, koji se temelji na pogrešnom izvođenju zaključaka iz *ad hoc* korekcija

38. Komisija priznaje da je ANKO izvršio ispravke i povrate iznosa. Međutim, to ne znači da je i konačno izmijenio svoju opću „metodologiju“. On je samo izvršio *ad hoc* korekcije tamo gdje su nepravilnosti otkrivene, a novac je vratio samo za one iznose za koje je optužen da ih je neosnovano primio a da pritom nije poduzeo opće mjere u pogledu, s jedne strane, nadzora zaposlenika i njihovih kvalifikacija ovisno o dotičnom programu ili, s druge strane, točnog evidentiranja radnih sati osoblja, a koje bi u budućnosti spriječile ponovno provođenje stare „prakse“. Stoga je to što se zaključci izvode iz tužiteljeve opće „metodologije“ na osnovi konkretne *ad hoc* korekcije zapravo pogrešno izvođenje zaključka koje dovodi do pogrešnog tumačenja točke II.5 stavka 3. podtočke (d) općih uvjeta u pogledu mogućnosti da se nepravilnosti iste vrste ponavljaju u okviru drugih projekata.

– Peti dio, koji se temelji na miješanju uvjeta za obustavu (sumnja) s uvjetima prihvatljivosti (sigurnost)

39. Komisija navodi da je Opći sud pomiješao uvjete na temelju kojih se plaćanja mogu obustaviti, to jest jednostavnu sumnju, s uvjetima koji uređuju prihvatljivost prijavljenih troškova.

40. Komisija tvrdi u tom pogledu da je obustava plaćanja samo privremena mjera. Ona bi mogla temeljiti tu mjeru na mogućoj posljedici i stoga na jednostavnoj vjerojatnosti. Nije stoga nužno zahtijevati da postoji određena povreda i šteta.

Ocjena

41. Opći sud je u točkama 46. do 79. pobijane presude tumačio točku II.5 stavak 3. podtočku (d) općih uvjeta.

42. Zaključio je u točki 65. pobijane presude da „Komisija nije u dovoljnoj mjeri dokazala ni teški i sustavni karakter utvrđenih nepravilnosti niti način na koji bi takve nepravilnosti mogle, pod pretpostavkom da su utvrđene, utjecati na izvršenje projekata Perform i Oasis“.

43. U okviru ove žalbe Komisija traži jedino da Sud svojim vlastitim tumačenjem točke II.5 stavka 3. podtočke (d) općih uvjeta zamijeni tumačenje Općeg suda.

44. Budući da Komisija samo dovodi u pitanje tumačenje točke II.5 stavka 3. podtočke (d) općih uvjeta, predlažem da Sud odbaci prvi, drugi, treći i peti dio kao nedopuštene.

Četvrti dio žalbenog razloga koji se temelji na pogrešnom tumačenju mogućnosti korištenja prosječnim troškovima, pogrešnoj primjeni te mogućnosti na fiktivne troškove i na iskrivljavanju dokaza

Argumentacija Komisije

45. Komisija ponajprije podsjeća na kriterije koji moraju biti kumulativno ispunjeni kako bi prosječni troškovi osoblja mogli biti prijavljeni. Kao prvo, metoda izračuna prosječnih troškova osoblja mora biti ona koju korisnik prijavi kao svoju uobičajenu metodu troškovnog računovodstva; kao drugo, metoda izračuna mora se temeljiti na stvarnim troškovima korisnikova osoblja kako su iskazani u njegovim zakonom propisanim kontima, bez procijenjenih stavki ili stavki proračuna; kao treće, metoda izračuna mora isključivati iz prosječnih troškova osoblja sve neprihvatljive troškove i, kao četvrto, broj proizvodnih sati koji se primjenjuje prilikom izračuna prosječnih satnica mora odgovarati korisnikovoj uobičajenoj praksi upravljanja korisnika, pod uvjetom da ona odražava korisnikova stvarna pravila o radu. Vezano uz ovaj posljednji kriterij, Komisija naglašava da je Opći sud detaljno obrazložio da su mogli biti uračunati jedino sati koje su za potrebe projekta stvarno odradile osobe koje su izravno obavljale poslove.

46. Komisija tvrdi da Opći sud priznavanjem valjanosti određenih troškova osoblja koje je prijavio ANKO, pozivom na ugovorne odredbe, a osobito na točku II.14 stavak 1. drugi podstavak općih uvjeta, u točkama 71. do 75. pobijane presude nije poštovao opseg tih ugovornih odredbi koje omogućavaju upotrebu metode izračuna troškova utemeljenih na prosjeku, ali samo kad se izračun tog prosjeka vrši na temelju stvarnih, a ne fiktivnih troškova osoblja. Upotreba „prosjeka“ na temelju predmetnih odredbi ne može osnažiti takve fiktivne troškove jer se prosjek mora temeljiti na stvarnim troškovima.

47. U tom pogledu, Komisija ističe da ne osporava mogućnost korištenja prosječnim stopama za troškove osoblja, nego uzimanje u obzir troškova koji nisu stvarni, bilo zbog toga što naknade ne odgovaraju specijalizaciji zaposlenog osoblja bilo zbog toga što proizvodni sati nisu stvarni nego fiktivni. Međutim, naglašava da je točnost elemenata uzetih u obzir opće načelo dobrog upravljanja i u svakom slučaju uvjet za povrat troškova iz proračuna Unije, što se na razini ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava pokazuje kao zahtjev za vođenje evidencije sati i stvarnih troškova. Naknadna primjena prosječne stope, što ANKO u svakom slučaju nije učinio, bila bi drugačije pitanje koje međutim ne omogućuje uzimanje u obzir fiktivnih i stoga nepostojećih sati ili kvalifikacija osoblja koje nije specijalizirano.

48. Stoga je tumačenje točke II.5 stavka 3. podtočke (d) općih uvjeta od strane Općeg suda bilo pogrešno, a njegovo obrazloženje bez učinka, s obzirom na to da je već za pet projekata bilo utvrđeno da troškovi na koje se poziva druga strana u žalbenom postupku nisu bili, barem djelomično, stvarni, a kako to zahtijevaju opći uvjeti ugovorâ o dodjeli bespovratnih sredstava.

49. Prema mišljenju Komisije, argumentacija Općeg suda u tom bi kontekstu mogla biti smatrana kao iskrivljavanje dokaza u mjeri u kojoj ANKO nije koristio prosječne troškove, nego točne brojeve produktivnih sati kao i točne naknade koje su, govoreći o starijim ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava, bile *ad hoc* ispravljene za svakog zaposlenika, kako to proizlazi iz izvješća o reviziji.

Ocjena

50. Na dio u kojem Komisija dovodi u pitanje tumačenje Općeg suda referiram se u svojoj ocjeni u točkama 41. do 44. gore.

51. Vezano uz navod da je Opći sud iskrivio dokaze, valja utvrditi ponajprije da se Komisija izričito pozvala na iskrivljavanje, kako to sudska praksa Suda i zahtijeva [26].

52. Sukladno ustaljenoj sudskoj praksi, „iskrivljavanje mora očito proizlaziti iz dijelova spisa a da nije potrebno provoditi *novu ocjenu* [27] činjenica i dokaza“ [28]. Sud se gdjekad koristio jednom malo fleksibilnijom formulacijom, po kojoj „[…] iskrivljavanje postoji kada se, bez upotrebe *novih dokaza* [29], ocjena postojećih dokaza očito pokazala pogrešnom“ [30].

53. Iskrivljavanje dokaza pretpostavlja da je Opći sud očito prekoračio razumne granice ocjene dokaza. Da bi se dokazalo da postoji iskrivljavanje nije dostatno samo predložiti drukčije tumačenje tih dokaza od onoga koje je dao Opći sud [31].

54. Smatram da tumačenje Općeg suda u točkama 71. do 79. pobijane presude ne podrazumijeva iskrivljavanje dokaza.

55. U točki 75. pobijane presude Opći sud referira se na točku II.14 stavak 1. prvi podstavak podtočku (d) i drugi podstavak općih uvjeta. Iako možemo biti drugačijeg mišljenja vezano uz sustav uračunavanja troškova koji primjenjuje ANKO, ne proizlazi da je tumačenje Općeg suda očito pogrešno. Tumačenjem odredbi općih uvjeta na Općem sudu je da slobodno ocijeni činjenice, to jest sadržaj općih uvjeta, namjere stranaka kao i okolnosti u kojima je ugovor bio zaključen i izvršen. Čak i ako se može zamisliti drugačije rješenje od onog koje je usvojio Opći sud, ne može se smatrati da je ocjena tog suda očito pogrešna i da vodi iskrivljavanju dokaza.

56. Stoga predlažem Sudu da odbaci četvrti dio kao neosnovan.

26 — U pogledu takvog zahtjeva vidjeti, na primjer, rješenje Carrols/OHIM (C-171/12 P, EU:C:2013:131, t. 36.).

27 — Moje isticanje.

28 — Vidjeti presudu Tomra Systems i dr./Komisija (C-549/10 P, EU:C:2012:221, t. 27. i navedena sudska praksa).

29 — Moje isticanje.

30 — Vidjeti presudu PKK i KNK/Vijeće (C-229/05 P, EU:C:2007:32, t. 37.). Nezavisna odvjetnica J. Kokott u svojem mišljenju u ovom predmetu (C-229/05 P, EU:C:2006:606, t. 42.) objašnjava razliku između dviju formulacija na sljedeći način: „utvrđenje iskrivljavanja dokaza podrazumijeva također njihovu određenu ocjenu. O iskrivljavanju dokaza prije je riječ kada se ocjena postojećih dokaza, bez upotrebe novih dokaza, pokaže očito pogrešnom“.

31 — Vidjeti presude Activision Blizzard Germany/Komisija (C-260/09 P, EU:C:2011:62, t. 57.) i Komisija/Aalberts Industries i dr. (C-287/11 P, EU:C:2013:445, t. 52.).

Zaključak

57. S obzirom na sve gore izneseno, predlažem Sudu da odbije žalbu i da naloži Komisiji snošenje troškova.